

עמותת תיאטרון הקרון ע"ש מריו קוטליאר
The Train Association
in memory of Mario Kotliar

www.traintheater.co.il

مسرح القطار

the train
תיאטרון הקרון THEATER

קרקס קוביות

לגילאי 4-8 (גן-ג')

יצירתה של גליה לוי גרד

רעיון ועיצוב: גליה לוי גרד
בימוי: גליה לוי גרד, מרית בן ישראל
פיתוח שפה אמנותית ותסריט: מרית בן ישראל
משחק: ניר לנדא, רותם גולדנברג / טליה דור
מוסיקה: אבי בנימין
עיצוב תאורה: דב מיאלניק
הפקה: תיאטרון הקרון

*ההצגה מאושרת על ידי סל תרבות ארצי

למידע נוסף ורכישת ההצגה ניתן לפנות לאלה:
ella@traintheater.co.il | 02-5618514 שלוחה 3

مسرح القطار

the train תיאטרון הקרון THEATER

מפרט טכני:

משך ההצגה: 50 דקות
משטח מופע או במה: רוחב- 4.5מ' / עומק-4מ' / גובה-2.7מ'
החשכה: חובה
נקודת חשמל: חובה
ישיבה מדורגת: הכרחית
זמן הקמה: שעתיים
זמן פירוק: שעה
כמות קהל: עד 250 קהל

פרסים

- פרס הצגת השנה הבינתחומית ועיצוב בובות ואביזרים בתחרות "פרס הבמה להצגות ילדים" 2012
- ההצגה הטובה ביותר בפסטיבל הבינלאומי לתיאטרון בובות (סלובקיה) 2010
- ההצגה הטובה ביותר בפסטיבל האדום במוסקבה 2014

על ההצגה

כמה קוביות לובשת נסיכה?
האף של הליצן עגול או מרובע?
ואיך מאלפים כלב קובייה?
בקרקס הקוביות הכול יכול להיות.
זוג ליצנים / רקדנים נעים ומניעים עולם של קוביות.
הקוביות נפרשות, מתכווצות, מתחלקות לחיות שונות ומשונות.
השחקנים לובשים קוביות ורוקדים איתן.
הם מאלפים את החיות ומכשפים אותן.
לעיתים נטרפים על ידיהן (אבל לא באמת).
מתקוטטים, מתפייסים, מתאהבים
ויוצרים עולם פלאי ושמח.

מופע ללא מילים המשלב בובות, אמנות פלסטית ותיאטרון מחול
בהשראת תיאטרון המחול של הבאוהאוס, "הבלט הטריאדי" של אוסקר שלמר,
והספר "צפוף" מאת גליה לוי גרד
ר' בהמשך מאמר מאת מרית בן ישראל

מן הביקורות:

"...הצגה המתבססת על שימוש רב דמיון במגוון קוביות המתחברות לגופם של שני
שחקנים/רקדנים, והופכות אותם לכל מיני צורות ויצורים. שני השחקנים עושים עבודה
מדויקת ומזומרת היטב והתוצאה הסופית היא הצגה קלילה, חכמה ומהנה ביותר, שגם
מבוגרים יכולים ליהנות ממנה."

שי בר יעקב, ידיעות אחרונות

مسرح القطار

the train תיאטרון הקרון THEATER

"ההצגה מפזרת קסם שמזמן לא נראה על הבמה. שחקן ושחקנית שעושים עבודה מצוינת... יוצרים עולם ומלואו מקוביות... בשילוב משחקי תאורה ועבודת ידיים וגוף מרשימה. לקראת סוף ההצגה, כשעל הבמה הופיעה בלרינה לבושה חצאית עשויה מקוביות ורקדה ריקוד מתוק לצלילי מוזיקה חלומית, הרגשתי את ילדתי נמסה בזרועותי ואני בהחלט נמסתי יחד איתה."

נועה ריבלין, Time Out

"חובבי התנועה והמחול לא יכולים שלא להתרגש, להתלהב וליהנות מההצגה - תיאטרון מחול ללא מילים ועם הרבה קוביות. מופע זה מדגים את היופי המיוחד של תיאטרון בובות, את השילוב ושיתוף הפעולה בין היוצר של הבובות והאביזרים לבין השחקנים-מפעילים. המשחק והתנועה המופלאים, הקולות והבעות הפנים של שני השחקנים-רקדנים נותנים חיים לקוביות... שיתוף הפעולה בין הדמויות החיות לקוביות הוא כל כך שלם, עד שקשה לדעת מה קדם למה – הקופסה לשחקן או הרקדן לתיבה."

נורית אסיאג, עכבר העיר אונליין

רקע להצגה

תיאטרון הבובות היה מאז ומתמיד שילוב של כמה אמנויות: פיסול, תיאטרון, מוסיקה ומחול. לפעמים אנו שוכחים זאת וצפייה בהצגה "קרקס קוביות" מזכירה עובדה זו. אצל יוצרת ההצגה גליה לוי גרד, הפיסול נפגש עם המוסיקה והמחול. לא רק קרקס - עולם שלם נולד מתוך קוביות.

הקובייה היא צורה מופשטת וגם משחק ילדים אהוב. ההצגה מחברת בין השניים. היא מזכירה לנו שאמנות היא משחק, היא הנאה והפתעה. שאין גבול לדמיון וליצירתיות.

הקוביות משתנות כל הזמן. רגע הן הופכות לשמלת רקדנית וברגע הבא הן נחש קוברה. רגע הן בניין רב-קומות וברגע הבא כלבלב שובב. גדול וקטן, שחור ולבן - עושר של צורות, דמויות ומצבים. עולם קטן עם חוקיות מיוחדת משלו, נגישה ומעוררת השראה. סיפורים קטנים, ריקודים ויחסים שכולם נולדו מקוביות. השחקנים הם בו-בעת רקדנים, מפעילי בובות וליצני קרקס, ותמיד הוא והיא: מאלף חיות מלא חשיבות ושוליה, אח קטן שנגרר אחרי אחותו הגדולה, או זוג מאוהב. ללא מילים הם מצליחים להעביר חוויה של תקשורת בין-אישית חמה ודינאמית: ריב, התפייסות, חיזור. מסתבר שגם לאהבה יש צורה של קובייה...

וכל זאת - בשילוב מוסיקה קרקסית מקורית של אבי בנימין, מלחין בעל מוניטין רב בארץ ובעולם, המשלבת מקצב תוסס עם עדינות, מתח וקסם כראוי לקרקס.

רעיונות להפעלה כהכנה או בעקבות צפייה בהצגה:

במהלך ההצגה הילדים יתנסו בחשיבה מופשטת, ראייה מרחבית וצורנית, פיתוח דמיון, תקשורת מילולית ובלתי מילולית והתמודדות עם ביטוי לא מילולי. ובמיצוי כלל האפשרויות מתוך מגבלה בשימוש באובייקטים וגופים ויחשפו למקורות ההשראה של ההצגה.

مسرح القطار

the train THEATER תיאטרון הקרון

רעיונות לשיחה עם הילדים לאחר ההצגה:
ניתן לפתח דיון בכתה ע"פ שאלות מנחות:

1. מה זה קרקס?

מי היה בקרקס? מה יש בקרקס? כיצד הוא בנוי (מקטעים קטעים).
מה זה קרקס קוביות? מה יכול להיות בקרקס כזה?
פה המקום לספר בקצרה על ההצגה.

2. צורות גיאומטריות:

מצולעים וקוביות

בין מטרות לימודי ההנדסה בבית הספר היסודי: פיתוח תפיסה חזותית במישור ובמרחב, פיתוח יכולת חקירת צורות וגופים גיאומטריים ותכונותיהם ועידוד יצירת דימויים חזותיים של מושגים גיאומטריים.

מבט דו מימד

הכרת המושג מצולעים: צורה גיאומטרית דו ממדית בעלת מספר צלעות.
הכרת משולשים ומרובעים שונים וצורות בעלות צלעות רבות יותר.

פעילות עם מצולעים

לחלק לילדים מקלות ארטיקים (או גפרורים) ולבקש שיצרו מצולעים שונים. לקרוא להם בשם אם ניתן (מחומש, משושה...)
ניתן ליצור צלע מיחידה אחת או מכמה יחידות.
הצלעות אינן עולות זו על זו, הן יוצרות שטח סגור.
האם ניתן ליצור מצולע משני קווים בלבד?

מבט תלת מימד

משימה לילדים, האם ניתן לחבר מצולעים ליחידה בעלת נפח?
אפשר להשתמש בפלסטלינה לחיבור המקלות.
הקובייה – קובייה בנויה משישה ריבועים זהים. צריך 12 מקלות ליצירת קובייה.

3. משחק הקוביות:

המורה או הגננת בוחרת/ת כחמש קוביות ומבקשת/ת מילד/ה ליצור מהקוביות בעל חיים או אובייקט בכמה שפחות קוביות. על הילדים לזהות למה התכוון הילד, מי שבנה במספר הקוביות הקטן ביותר ושבנייתו זוהתה בבירור על ידי הילדים הוא המנצח במשחק.

פריסה:

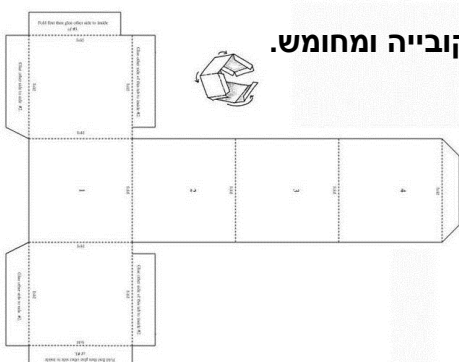
אם גוזרים פני גוף ופורסים אותם לצורה מישורית – מקבלים **פריסה של הגוף**. נהוג לדרוש שבפריסה יתקיימו התנאים הבאים: כל חלקיו יישארו מחוברים זה לזה, רצוי לאורך קטע. הגזירה תיעשה לאורך "קווים מקובלים" כמו צלעות, קו יוצר, היקף בסיס וכדומה.

פריסת קובייה

בהצגה יש מספר שימושים של פריסת גופים גיאומטריים כמו קובייה ומחומש.
לפניכם כמה הצעות לפעילות בנושא זה:

הכנת פריסה לקובייה:

(דף פעילות לבניית פריסה ישלח ע"פ בקשה)

مسرح القطار

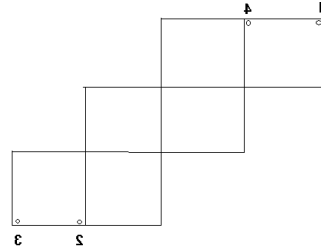
the train THEATER תיאטרון הקרון

מה הם הפריסות האפשריות לקובייה?

(מתאים לכיתות גבוהות)

מצאו מספר אפשרויות להצבת ששת צלעות הקובייה כך שבקיפול הצלעות נקבל קובייה תלת ממדית?

בניית קוביית קסם: (דף פעילות והוראות לבניית קוביית הקסם ישלח ע"פ בקשה)

מעבר מצורה לצורה (טרנספורמציה)

פיתוח דמיון ושימושים שונים באותו אובייקט

בהצגה קרקס קוביות, סידור הקוביות במרחב משתנה כל הזמן והן יוצרות צורות רבות ומגוונות. רגע הן הופכות לשמלת רקדנית, וברגע הבא הן נחש קוברה. רגע הן בניין רב-קומות וברגע הבא כלבלב שובב, כולם נולדו מקוביות וכולם עוברים **טרנספורמציה (שינוי)** מצורה לצורה.

תרגיל: טרנספורמציה של חומר

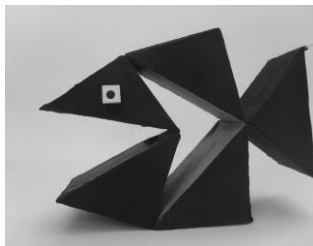
את עקרון השינוי והמעבר של אובייקט מצורה לצורה ניתן להמחיש לילדים בעזרת פלסטלינה: לקחת גוש פלסטלינה וליצור צורה מסוימת (לדוגמא, כדור). לשנות את צורת הפלסטלינה (לדוגמא קובייה), עם שינוי הצורה, החומר עצמו לא השתנה, רק הצורה שלו.

תרגיל הכיסא

המורה או הגננת לוקחת כסא רצוי מעץ ומבקשת מהילדים כל אחד בתורו ליצור עם הכסא משהו שונה, על הילדים לנחש מה יצר כל ילד.

בניית בובות מקופסאות וקוביות:

בעקבות צפייה בהצגה אפשר לאסוף קופסאות וקוביות ולמחזר אותם לבובות כדוגמת הכלב, הדג או הציפור שבהצגה.

مسرح القطار

the train תיאטרון הקרון THEATER

טנגרם

הוא משחק סיני עתיק, כשהעיקרון הטמון במשחק הוא להרכיב משבעה חלקים (ריבוע, מקבילית וחמישה משולשים בגדלים שונים, שאפשר להרכיב מהם ריבוע) צורות שונות. אחרי שמפרקים את הריבוע למרכיביו, חייבים להשתמש בכל שבע הצורות. יש מספר רב מאוד של אפשרויות בהרכבת הצורות וזה נתון ליד הדמיון של המשחק. לעתים מצורף לריבוע הצורות אוסף של צורות, ועל המשחק ליצור צורות הדומות לאלו שבאוסף. זהו ככל הנראה המשחק הפופולרי ביותר שמבוסס על חידות חיתוך והרכבה. זו דוגמה של משחק קלאסי פשוט, עם כללים מינימליים אך האפשרויות בו אינסופיות.

* למעוניינים, ניתן לקבל - על פי דרישה - הוראות להכנת קוביית קסם.

קישורים לקבלת מידע נוסף בנושא:

<http://www.archimedes-lab.org/tangramagicus/pagetang4.html>

- קוביית סומא:

<http://www.from.okay.pl/burczyk/origami/g2-01-en.htm>

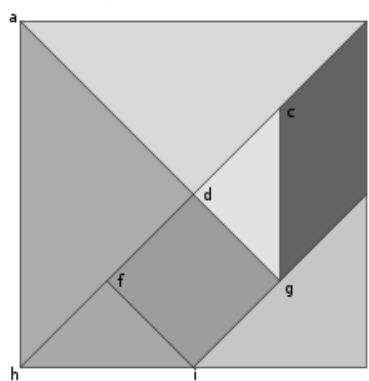
- קובייה משנה פנים:

<http://www.math.nmsu.edu/~breakingaway/Lessons/MFC/MFC.html>

- קוביות זזות (עליהן מבוסס ריקוד השמלה בהצגה קרקס קוביות):

<http://home.tiscali.nl/gerard.paula/origami/knotologie.html#muizentrapje>

http://www.youtube.com/watch?v=OMkOOi-SU_M&feature=related

مسرح القطار

the train תיאטרון הקרון THEATER

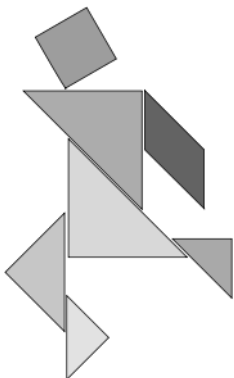
קרקס קוביות, וגם אוסקר שלמר והתיאטרון של הבאהאוס מאת מרית בן ישראל

שְׁלֶמֶר חשב שהתיאטרון צריך לבטא את רוח הזמן, כלומר – את ההפשטה, המיכון, והטכנולוגיה של זמנו. הוא שאב השראה מסיפורים על המצאת האדם המכאני, (לו חי היום, הוא היה מן הסתם חובב של מדע בדיוני) והתפעל מיופיים של מכשירים מדעיים מזכוכית וממתכת, מאיברים תותבים משוכללים ומן התלבושות הפנטסטיות של אנשי צפרדע וחיילי העתיד. שְׁלֶמֶר חקר גם את הצורות הסמליות של הגוף: צורת הכוכב של כף היד הפתוחה, צורת האינסוף של הזרועות השלובות, הראש הכפול (כך הוא קורא לשני הפרופילים הקיימים בכל פרצוף) ועוד. הוא נהג לקונן על אובדן החוש למשחק ולפלא. הדור שלו היה פרקטי מדי לטעמו. אנשים שכחו שהטכנולוגיה אינה מטרה, היא בסך הכול אמצעי. שְׁלֶמֶר קרא לשחרר את הדמיון, לעבור מהעל-טבעי לשטותי, מהנעלה למצחיק, להשליך עוגן בים הפנטזיה, לחדש את משחקי הגֵדֵלים של אמנות ימי-הביניים, כשדמויות חשובות הוצגו כגדולות ודמויות שוליות כזעירות.

המופעים שיצר היו שילוב מרתק של פיסול, תיאטרון בובות ומחול. "מסיכות הגוף" שעיצב לרקדנים היו יותר מסתם תלבושות. כמו שמסיכה מעצבת פנים חדשים לשחקן, כך פיסלה התלבושת של שְׁלֶמֶר את גוף הרקדן מחדש. היא לא הייתה סתם קישוט אלא נקודת מוצא לכוריאוגרפיה. הריקודים נולדו מתוך הצורות הגיאומטריות של התלבושות. הם המשיכו אותן בחלל ובזמן.

"קליידוסקופ מאורגן של צורות וצבעים", ככה תיאר שְׁלֶמֶר את התיאטרון שלו. המחול המפורסם ביותר שיצר היה **הבלט הטריאדי**. שְׁלֶמֶר התחיל לעבוד עליו כבר ב-1912, וב-1922 העלה אותו בפעם הראשונה בשלמות. כל פרק בבלט נקרא על שם צבע: הפרק הראשון, צהוב – הוא עליז, השני, ורוד – הוא חגיגי, והשלישי, שחור – מוגדר כ"פנטזיה מיסטית".

שלושת הרקדנים – שני גברים ואישה – החליפו במהלך המופע שמונה-עשרה תחפושות פיסוליות שנעשו משילוב של בדים מרופדים, צורות קשיחות מעיטת-נייר בצבעים עליזים ומתכתיים, וחוטי מתכת נוצצים; דמות אחת הייתה נטולת זרועות, לאחרת היו כדורי ענק במקום זרועות, לשלישית – ראש מתכתי מוארך, או רגליים חרוטיות, או חצאית נוקשה בצורת צלחת, אקורדיון, ספיראלה... הן נראו (ונעו) כמו הכלאה בין צעצועי ענק לרובוטים משוכללים או חייזרים.

תיאטרון הבובות היה מאז ומתמיד שילוב של כמה אמנויות: תיאטרון, פיסול, מוסיקה ותנועה. במשך השנים נשחקה האמת הזאת וכמעט נשכחה, והבאהאוס שדגל בשילוב אמנויות גילה אותה מחדש. הוא פתח את עולם הבובות ל"מהגרים" מעולם האמנות. שְׁלֶמֶר מילא תפקיד מרכזי במהלך הזה, הן כראש המחלקה לתיאטרון והן כאמן יוצר. החזון הבימתי שלו היה המובהק והשלם ביותר. הוא הוריש לתיאטרון הבובות את הפנטזיה העתידינית שלו ואת המשחק המופשט בצבעים ובצורות.

ההצגה קרקס קוביות שואבת השראה מהבלט הטריאדי / אוסקר שלמר
באהאוס, /

להלן הקישור:

<http://www.youtube.com/watch?v=t47pKfS7-ol&feature=related>